

Заснований у квітні 2015 р.

Зареєстрований
Міністерством
юстиції України

Свідоцтво
Про державну реєстрацію
серія КВ № 24402-14242ПР
від 28.12.2019 р.

Виходить шість разів на рік.
Мова видання: українська
та англійська.

На підставі Наказу Міністерства освіти
та науки України № 627 від 14.05.2020 р.
(додаток 2) та Наказу Міністерства освіти
та науки України № 1166 від 23.12.2022 р.
(додаток 3) журнал включено до Переліку
наукових фахових видань України
категорії «Б» у галузі юридичних наук
(081 «Право», 293 «Міжнародне право»,
262 «Правоохоронна діяльність»).

Журнал включено до міжнародної
наукометричної бази Index Copernicus
International (Республіка Польща).

Адреса редакції:
вул. Успенська, 1
м. Одеса, Україна, 65014

Одеський державний університет
внутрішніх справ

Юридичний бюлетень

Випуск 32

Видавничий дім
«Гельветика»
2024

Рекомендовано до друку Вченою радою
Одеського державного
університету внутрішніх справ
(протокол № 9 від 08.03.2024 р.)

Головний редактор:

Галуцько Віра Миколаївна, доктор юридичних наук, професор, заступник декана Херсонського факультету Одеського державного університету внутрішніх справ.

Заступник головного редактора:

Шкута Олег Олегович, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри професійних та спеціальних дисциплін Херсонського факультету Одеського державного університету внутрішніх справ.

Секретар:

Ізбаш Катерина Сергіївна, кандидат юридичних наук, доцент, старший науковий співробітник відділу організації наукової роботи Одеського державного університету внутрішніх справ.

Члени редакційної колегії:

Аброськін Вячеслав Васильович, кандидат юридичних наук, Одеський державний університет внутрішніх справ; Албул Сергій Володимирович, кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри оперативно-розшукової діяльності Одеського державного університету внутрішніх справ; Бабенко Андрій Миколайович, доктор юридичних наук, доцент, декан факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Одеського державного університету внутрішніх справ; Белогубова Оксана Олександрівна, кандидат юридичних наук, доцент, заступник завідувача з наукової роботи кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія»; Бондар Валерія Валеріївна, кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри адміністративного права та адміністративного процесу Херсонського факультету Одеського державного університету внутрішніх справ; Боровик Андрій Володимирович, кандидат юридичних наук, доцент, проректор з наукової роботи Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'ячука; Горошко Валентина Валентинівна, кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри психології Одеського державного університету внутрішніх справ; Денисова Аліна Володимирівна, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри адміністративного права та адміністративного процесу Одеського державного університету внутрішніх справ; Дришлюк Володимир Ігорович, кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри трудового, земельного та господарського права Одеського державного університету внутрішніх справ; Дрьомін Віктор Миколайович, доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент Національної академії правових наук України (НАПрН України), професор кафедри кримінального процесу, оперативно-розшукової та детективної діяльності Національного університету «Одеська юридична академія», заслужений діяч науки і техніки України, керівник Центру з проблем вивчення організованої злочинності та корупції; Іванський Андрій Йосипович, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, головний науковий співробітник Науково-дослідного інституту інформатики та права Національної академії правових наук України, професор кафедри Державно-правових дисциплін Міжнародного гуманітарного університету; Ільків Олег Васильович, доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'ячука; Ісмаїлов Карен Юрійович, кандидат юридичних наук, завідувач кафедри кібербезпеки та інформаційного забезпечення Одеського державного університету внутрішніх справ; Катеринчук Іван Петрович, доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри адміністративного права та адміністративного процесу Одеського державного університету внутрішніх справ; Корнієнко Максим Вікторович, доктор юридичних наук, професор, проректор Одеського державного університету внутрішніх справ; Колб Олександр Григорович, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого; Крикун Вячеслав Віталійович, доктор юридичних наук, доцент, проректор Одеського державного університету внутрішніх справ; Легеца Олія Олександрівна, доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри цивільного, господарського та екологічного права Інституту соціальних та гуманітарних наук Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»; Мандриченко Жанна Василівна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри кримінального процесу, детективної та оперативно-детективної діяльності Національного університету «Одеська юридична академія»; Матієнко Тетяна Василівна, кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри криміналістики та психології Одеського державного університету внутрішніх справ; Меркулова Валентина Олександрівна, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри кримінального права та кримінології Одеського державного університету внутрішніх справ; Нікітін Анатолій Анатолійович, кандидат юридичних наук, доцент, проректор Одеського державного університету внутрішніх справ; Павлютін Юрій Миколайович, доктор юридичних наук, доцент, проректор Одеського державного університету внутрішніх справ; Пасько Ольга Миколаївна, кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри криміналістики та психології Одеського державного університету внутрішніх справ; Прудка Людмила Миколаївна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри криміналістики та психології Одеського державного університету внутрішніх справ; Резніченко Семен Васильович, кандидат юридичних наук, професор, професор кафедри цивільно-правових дисциплін Одеського державного університету внутрішніх справ; Тетерятник Ганна Костянтинівна, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри кримінального процесу Одеського державного університету внутрішніх справ; Ярмачі Христовор Петрович, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного права та адміністративного процесу Одеського державного університету внутрішніх справ; Vlad Vernyhora, L.L.M., BA (Hons), MA, DSocSc, Lecturer in International Relations, School of Law, Tallinn Technical University (Tallinn, Estonia); Hans-Joachim Schramm, Prof. Dr. habil., Hochschule Wismar University of Applied Sciences Technology, Business and Design Fakultät für Wirtschaftswissenschaften Wismar Business School Philipp-Müller-Straße (Wismar, Germany).

Редколегія не завжди поділяє погляди авторів публікації

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

У збірнику розглядаються актуальні питання теорії держави та права, цивільного права, адміністративного права та адміністративної діяльності, проблеми протидії злочинності, юридичної психології та ін.

Для науковців, юристів-практиків, викладачів, ад'юнктів, аспірантів, слухачів, курсантів та студентів закладів вищої освіти юридичного профілю, а також всіх тих, хто цікавиться питаннями розвитку науки та права.

ЗМІСТ

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО ТА АДМІНІСТРАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

<i>Аносенков Анатолій Анатолійович, Мукоїда Руслан Вікторович</i> ДО ПИТАНЬ ПІДТРИМКИ НАЛЕЖНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ КУРСАНТІВ-МАЙБУТНІХ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ.....	7
<i>Бабенко Андрій Миколайович</i> КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ЗАПОБІГАННЯ УХИЛЕННЮ ВІД СПЛАТИ АЛІМЕНТІВ НА УТРИМАННЯ ДІТЕЙ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	14
<i>Берендєєва Анастасія Ігорівна, Шевчук Вікторія Вікторівна</i> ПРОХОДЖЕННЯ СЛУЖБИ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ПОЛІЦІЇ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ.....	23
<i>Гром Наталя Олексіївна</i> ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ: СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК	31
<i>Зелений Володимир Іванович, Беньковський Сергій Юрійович</i> ПОЛІТИЧНА КУЛЬТУРА СУСПІЛЬСТВА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ОРГАНІЗАЦІЮ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ.....	39
<i>Кобко Євген Васильович</i> НОВЕЛИ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ІНСТИТУТУ ВИКРИВАЧІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	46
<i>Кобко Роман Васильович</i> НОВЕЛИ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	53
<i>Кузьменко Юлія Василівна, Коропатов Олег Миколайович, Любчик Віктор Борисович</i> ВІЙСЬКОВИЙ ЗБІР ЯК СКЛАДОВА ПОДАТКОВОГО МЕХАНІЗМУ УКРАЇНИ: НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....	60
<i>Шовкун Юрій Ігорович</i> ПРАВОВА ПРИРОДА ТА ПОНЯТТЯ ОБМЕЖЕНЬ ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ.....	67
<i>Ярошак Олег Ярославович</i> ОКРЕМІ МЕТОДИ У ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ЩОДО ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ МАСОВИХ ЗАХОДІВ.....	74

ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА ТА КРИМІНОЛОГІЇ

<i>Васильцун Іван Іванович</i> ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ВЧИНЕННЯ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ.....	80
<i>Десятник Анатолій Антонович</i> ПРО ОКРЕМІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ НЕВНЕСЕННЯ ВІДОМОСТЕЙ ПРО КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ ДО ЄРДР	87

Конопельський Віктор Ярославович, Дмитрієнко Юлія Сергіївна
КРИМІНОЛОГІЧНА ІНФОРМАЦІЯ У СИСТЕМІ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ
ВИПРАВЛЕННЯ І РЕСОЦІАЛІЗАЦІЇ ЗАСУДЖЕНИХ..... 94

Цехан Дмитро Миколайович, Горобець Євген Вікторович
НАПРЯМИ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ СКЛАДОВОЇ РОЗСЛІДУВАННЯ ОРГАНІЗОВАНИХ ФОРМ
ЗЛОЧИННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....100

Явтушенко Андрій Михайлович
ЧЛЕНИ ОРГАНІЗОВАНИХ ЗЛОЧИННИХ УГРУПУВАНЬ – ПОТЕНЦІЙНІ
ОБ’ЄКТИ АДМІНІСТРАТИВНОГО НАГЛЯДУ В УКРАЇНІ.....108

**КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА;
ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ**

Абакумов Олександр Юрійович
ТАКТИЧНІ ОПЕРАЦІЇ ПОЧАТКОВОГО ЕТАПУ РОЗСЛІДУВАННЯ
ПРИЙНЯТТЯ ПРОПОЗИЦІЇ, ОБІЦЯНКИ ЧИ ОДЕРЖАННЯ
НЕПРАВОМІРНОЇ ВИГОДИ СЛУЖБОВОЮ ОСОБОЮ.....114

Волошанівська Тетяна Володимирівна
ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ
ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ,
ВЧИНЕНИХ ДІТЬМИ..... 122

Дульський Олександр Леонідович
ОСНОВИ КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБИРАННЯ ДОКАЗІВ
ЗАХИСНИКОМ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ.....130

Максимюк Наталія Іванівна
ОКРЕМІ ПИТАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАСАДИ УСНОСТІ
ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ.....139

ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ ТА ЮРИДИЧНА ОСВІТА

Кравчук Олексій Олегович
ПИТАННЯ ПРО КІЛЬКІСТЬ ПРАВ У ПЕВНІЙ СТАТТІ КОНВЕНЦІЇ –
ДИДАКТИЧНИЙ ПРИЙОМ НАВЧАННЯ ЮРИСТІВ У СФЕРІ
ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ.....146

CONTENTS

ADMINISTRATIVE LAW AND ADMINISTRATIVE ACTIVITY

<i>Anosienkov Anatolii Anatoliyovych, Mukoida Ruslan Victorovich</i> TOWARDS THE ISSUE ON SUPPORTING THE PROPER PHYSICAL TRAINING OF CADETS-FUTURE LAW ENFORCEMENT OFFICERS.....	7
<i>Babenko Andrii Mykolayovych</i> CRIMINOLOGICAL CHARACTERISTICS AND MAIN DIRECTIONS OF PREVENTING CHILD ALIMONY EVASION IN UKRAINE DURING THE CONDITIONS OF MILITARY STATE.....	14
<i>Berendieieva Anastasiia Ihorivna, Shevchuk Victoria Viktorivna</i> SERVING IN THE NATIONAL POLICE DURING MARTIAL LAW.....	23
<i>Hgom Natalia Oleksiivna</i> LEGAL SECURITY AGAINST DOMESTIC VIOLENCE: ESTABLISHMENT AND DEVELOPMENT.....	31
<i>Zelenyi Volodymyr Ivanovych, Benkovsky Serhiy Yuriiiovych</i> POLITICAL CULTURE OF A SOCIETY AND ITS INFLUENCE ON THE ORGANIZATION OF THE NATIONAL SECURITY ENSURING.....	39
<i>Kobko Yeohen Vasylovych</i> NOVELTIES OF STATE SUPPORT FOR THE INSTITUTION OF WHISTLEBLOWERS UNDER MARTIAL LAW.....	46
<i>Kobko Roman Vasylovych</i> NOVELTIES OF STATE SUPPORT FOR BUSINESS ENTITIES UNDER MARTIAL LAW.....	53
<i>Kuzmenko Iuliia Vasyliivna, Koropatov Oleh Mykolaiovych, Liubchuk Viktor Borisovich</i> MILITARY LEVY AS A COMPONENT OF THE TAX MECHANISM OF UKRAINE: REGULATORY AND LEGAL ASPECT.....	60
<i>Shovkun Yuriy Igorovich</i> LEGAL NATURE AND CONCEPT OF RESTRICTIONS DURING PUBLIC SERVICE.....	67
<i>Yaroshak Oleh Yaroslavovych</i> CERTAIN METHODS IN THE ACTIVITIES OF THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE TO PROTECT PUBLIC ORDER DURING MASS EVENTS.....	74

PROBLEMS OF CRIMINAL LAW AND CRIMINOLOGY

<i>Vasyltsiun Ivan Ivanovych</i> HISTORICAL ASPECTS OF CRIMINAL RESPONSIBILITY FOR COMMITMENT OF WAR CRIMES.....	80
<i>Desyatnik Anatolii Antonovych</i> ON CERTAIN PROBLEMATIC ISSUES OF FAILURE TO ENTER INFORMATION ABOUT A CRIMINAL OFFENSE INTO THE UNIFIED REGISTER OF PRETRIAL INVESTIGATIONS.....	87

Konopelskyi Viktor Yaroslavovych, Dmytrienko Yulia Serhiivna
CRIMINOLOGICAL INFORMATION IN THE SYSTEM OF BASIC MEANS
OF CORRECTION AND RESOCIALIZATION OF CONVICTS.....94

Tsekhan Dmytro Mykolayovych, Horobets Evgeny Viktorovych
DIRECTIONS OF OPERATIVE AND INVESTIGATIVE PROVISION
OF ORGANIZATIONAL COMPONENT INVESTIGATION
OF ORGANIZED FORMS OF CRIMINAL ACTIVITY.....100

Yavtushenko Andriy Mykhailovych
MEMBERS OF ORGANIZED CRIMINAL GROUPS ARE POTENTIAL OBJECTS
OF ADMINISTRATIVE SUPERVISION IN UKRAINE.....108

**CRIMINAL PROCEEDINGS AND FORENSIC SCIENCE;
OPERATIVE-SEARCH ACTIVITY**

Abakumov Oleksandr Yuriiiovych
TACTICAL OPERATIONS OF THE INITIAL STAGE INVESTIGATION
OF THE ACCEPTANCE OF AN OFFER, PROMISE OR OBTAINING
AN UNLAWFUL BENEFIT BY AN OFFICIAL PERSON.....114

Voloshaniivska Tetiana Volodymyrivna
THEORETICAL AND LEGAL PRINCIPLES OF USING SPECIALIZED
KNOWLEDGE IN THE INVESTIGATION OF JUVENILE CRIMINAL OFFENSES.....122

Dulskyi Oleksandr Leonidovych
FUNDAMENTALS OF FORENSIC SUPPORT FOR EVIDENCE COLLECTION
BY THE DEFENDER IN CRIMINAL PROCEEDINGS.....130

Maksymiuk Nataliia Ivanivna
SOME ISSUES OF IMPLEMENTATION OF THE PRINCIPLE OF ORALITY
DURING INVESTIGATIVE (SEARCH) ACTIVITIES.....139

LEGAL PSYCHOLOGY AND LEGAL EDUCATION

Kravchuk Oleksiy Olehovych
THE QUESTION OF THE NUMBER OF RIGHTS IN A CERTAIN ARTICLE
OF THE CONVENTION - A DIDACTIC METHOD OF TRAINING LAWYERS
IN THE FIELD OF HUMAN RIGHTS PROTECTION.....146

УДК 343.9:343.8(477)

DOI <https://doi.org/10.32850/LB2414-4207.2024.32.13>

КРИМІНОЛОГІЧНА ІНФОРМАЦІЯ У СИСТЕМІ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ВИПРАВЛЕННЯ І РЕСОЦІАЛІЗАЦІЇ ЗАСУДЖЕНИХ

Конопельський Віктор Ярославович,
доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри кримінального
права та кримінології
(Одеський державний університет
внутрішніх справ, м. Одеса, Україна)

Дмитрієнко Юлія Сергіївна,
аспірант кафедри кримінального права
та кримінології
(Одеський державний університет
внутрішніх справ, м. Одеса, Україна)

У даній науковій статті, на підставі аналізу змісту основних засобів виправлення та ресоціалізації засуджених, що визначені в кримінально-виконавчому законодавстві України, а також стану та ефективності їх реалізації у сфері виконання покарань і пробації, встановлено правові прогалини та інші проблемні питання, що стосуються застосування у процесі виконання – відбування покарань кримінологічної інформації, та розроблені окремі шляхи їх усунення і вирішення по суті.

Зокрема, встановлено, що при визначення режиму відбування покарання для засуджених до позбавлення волі, а також відповідного рівня безпеки у виправних колоніях, у яких вони мають у зв'язку з цим перебувати на протязі строку який встановлений у вироку суду, що вступив у законну силу, законодавець не визначив особливостей тримання у цих установах виконання покарань злочинних «авторитетів», включаючи так званих «злочинців у законі», кримінологічна характеристика яких свідчить про їх потенційну небезпеку для встановленого порядку виконання – відбування покарань, а також для закріплених у кримінально-виконавчому законодавстві України мети і завдань.

У цьому сенсі звернута увага й на той факт, що сучасні нормативно-правові акти, які визначають порядок розподілу засуджених до позбавлення волі у виправні колонії певного рівня безпеки, не передбачають особливостей такої діяльності щодо злочинних «авторитетів» з урахуванням кримінологічної інформації, яка пов'язана зі змістом їх суспільної небезпеки, особливо в умовах ізоляції від суспільства.

Аналогічні правові прогалини і проблеми виникають й в інших галузях життєдіяльності зазначених суб'єктів кримінально-виконавчих правовідносин, а саме – при їх переведенні з однієї кримінально-виконавчої установи в іншу; при забезпеченні права інших засуджених на особисту безпеку; при запобіганні злісної непокори осіб, які відбувають покарання у виді позбавлення волі; ін.

Виходячи з цього, у даній науковій статті доведена необхідність удосконалення чинного кримінально-виконавчого законодавства України з означених питань, враховуючи, що у Кримінальному Кодексі передбачено відповідальність за належність, наприклад, засудженого до позбавлення волі до статусу «злочинців у законі» або осіб, які справляють злочинний вплив на інших засуджених у процесі виконання – відбування покарань.

Констатовано також, що без вирішення зазначеної глобальної проблеми для сфери виконання покарань і пробації, досить складно проводити будь-які реформи, які здійснюються у вказаній галузі суспільних відносин.

Ключові слова: кримінологічна інформація, основні засоби виправлення і ресоціалізації засуджених, злочинні «авторитети», встановлений порядок виконання – відбування покарання, засуджений до позбавлення волі, розподіл засуджених по колоніях, запобігання кримінальним правопорушенням.

CRIMINOLOGICAL INFORMATION IN THE SYSTEM OF BASIC MEANS OF CORRECTION AND RESOCIALIZATION OF CONVICTS

Konopelskyi Viktor Yaroslavovych,

Doctor of Law, Professor,

Head of the Department of Criminal Law and Criminology

(Odessa State University

of Internal Affairs, Odesa, Ukraine)

Dmytrienko Yulia Serhiivna,

graduate student of the Department

of Criminal Law and Criminology

(Odessa State University

of Internal Affairs, Odesa, Ukraine)

In this scientific article, based on the analysis of the content of the main means of correction and resocialization of convicts, which are defined in the criminal law of Ukraine, as well as the state and effectiveness of their implementation in the field of execution of punishments and probation, legal gaps and other problematic issues related to their application are identified in the process of execution – serving the punishments of criminological information, and separate ways of their elimination and solution have been developed.

In particular, it was established that when determining the regime of serving the sentence for those sentenced to imprisonment, as well as the appropriate level of security in correctional colonies, in which they must therefore stay for the period established in the court verdict, which entered into force, the legislator did not define the specifics of keeping criminal "authorities" in these institutions for the execution of punishments, including so-called "thieves in law", whose criminological characteristics indicate their potential danger for the established order of execution – the serving of punishments, as well as for those enshrined in criminal enforcement legislation Ukraine's goals and objectives.

In this sense, attention is also drawn to the fact that modern legal acts, which determine the procedure for the distribution of prisoners sentenced to imprisonment in correctional colonies of a certain level of security, do not provide for the peculiarities of such activities in relation to criminal "authorities", taking into account criminological information, which connected with the content of their social danger, especially in conditions of isolation from society.

Similar legal gaps and problems arise in other spheres of life of the said subjects of criminal-executive legal relations, namely, when they are transferred from one criminal-executive institution to another; while ensuring the right of other convicts to personal safety; in preventing malicious disobedience of persons serving prison sentences; others.

Based on this, this scientific article proves the need to improve the current criminal law enforcement of Ukraine on these issues, taking into account that the Criminal Code provides

for responsibility for belonging, for example, to a person sentenced to imprisonment to the status of "thieves in law" or persons who commit criminal influence on other convicts in the process of execution – serving sentences.

It was also established that without solving the specified global problem for the sphere of execution of punishments and probation, it is quite difficult to carry out any reforms carried out in the specified field of social relations.

Key words: criminological information, the main means of correction and resocialization of convicts; criminal "authorities", established order of execution – serving the sentence, sentenced to imprisonment, distribution of convicts by colony, prevention of criminal offences.

Постановка проблеми. Одним із системних елементів як мети покарання (ч. ч. 2, 3 Кримінального кодексу (КК) України), так і кримінально-виконавчого законодавства (ч. 1 ст. Кримінально-виконавчого кодексу (КВК) є запобігання вчиненню нових кримінальних правопорушень з боку засуджених та інших осіб, а також запобігати тортурам тощо у процесі виконання – відбування покарань.

Поряд з цим, як свідчить офіційна статистика, практично щорічно, розпочинаючи з 1991 року [1, с. 1] і до сьогодні [2, с. 1–12], у сфері виконання покарань України реєструються вчиненні з участю засуджених кримінальні правопорушення. При цьому однією з детермінант, які сприяли вчиненню, зокрема, пенітенціарних злочинів, є неналежне правове забезпечення кримінологічно значущою інформацією щодо осіб, які відбувають кримінальне покарання.

У першу чергу, мова ведеться про так званих злочинних «авторитетів» [3, с. 79–163], протиправна діяльність яких не тільки детермінує зазначений вид злочинності, але й негативно впливає на ефективність реалізації у процесі виконання – відбування покарань визначених у законі (ст. 6 КВК) основних засобів виправлення та ресоціалізації засуджених [4, с. 88–139]. При цьому в структурі пенітенціарної злочинності пріоритетне місце займають кримінальні правопорушення, що пов'язані зі злісною непокорю адміністрації установ виконання покарань (УВП) (ст. 391 КК України) [5, с. 207–212] та дій, що дезорганізують роботу УВП [54, с. 140–159], тобто ті суспільно-небезпечні діяння, які відображають змістовну спрямованість кримінальної субкультури у цілому [6, с. 3–12].

Виходячи з цього, можна констатувати, що в наявності складна прикладна проблема, яка стала наслідком формального та неналежного використання можливостей кримінологічної інформації у ході застосування до зазначеної вище категорії засуджених індивідуальних засобів виправлення та ресоціалізації (ч. 4 ст. 6 КВК).

Отже, обрана тема дослідження є актуальною та такою, що має не стільки теоретичне, скільки практичне значення.

Враховуючи зазначене, метою цієї наукової статті є доведення необхідності більш ефективного та предметного використання кримінологічної інформації у системі основних засобів виправлення та ресоціалізації засуджених, а *головним завданням* – визначення змісту, ролі та місця даного виду відомостей у запобіганні кримінальним правопорушенням з боку так званих злочинних «авторитетів».

Стан досліджень. Питаннями, що стосуються застосування кримінологічної інформації у процесі виправлення та ресоціалізації засуджених займаються як кримінологи, так і фахівці інших галузей права, включаючи учених кримінально-виконавчого напрямку, а саме: О. М. Бандурка, А. М. Бабенко, В. Р. Батиргареєва, В. В. Василевич, А. А. Вознюк, В. В. Голіна, Б. М. Головін, О. М. Джужа, О. Г. Колб, В. Я. Конопельський, І. М. Копотун, О. А. Мартиненко, М. С. Пузирьов, О. П. Рябчинська, А. В. Савченко, Є. Л. Стрельцов, О. О. Шкута, П. Л. Фріс та інші.

У той самий час, у контексті більш раціонального використання у системі основних засобів виправлення і ресоціалізації засуджених кримінологічної інформації щодо злочинних «авторитетів», слід констатувати, що на доктринальному рівні відповідних наукових досліджень бракує, що й обумовило вибір теми розробки зазначеної проблематики.

Виклад основних положень. Доповнення КК України новими статтями та особливо кваліфікуючими ознаками («особою, яка перебуває у статусі суб'єкта злочинного впливу», та особою, яка перебуває у статусі «вора в законі») (ст. ст. 255–255-3) на підставі Закону України від 04.06.2020 № 671-ХІ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за злочини, вчинені злочинною спільнотою» [7], актуалізує необхідність активізації правоохоронних органів у всіх напрямках її діяльності, а саме:

а) кримінальному праві – для розробки більш точних і професійно виважених ознак складу кримінальних правопорушень, що дасть можливість правильно здійснювати їх кваліфікацію [8];

б) кримінальному процесі – для забезпечення реалізації у кримінальному провадженні як завдань (ст. 2 Кримінального процесуального кодексу (КПК)), так і загальних засад даної діяльності (ст. 7 зазначеного Кодексу);

в) кримінально-виконавчому праві – для більш ефективного і цілеспрямованого з індивідуального застосування до вказаної категорії засуджених основних засобів виправлення та ресоціалізації (ч. 4 ст. 6 КВК).

При цьому об'єднуючим для зазначених та інших напрямів функціонування суб'єктів правоохоронної діяльності є кримінологічна інформація про особу злочинця та про явища і процеси, які детермінують формування і розвиток її протиправної мотивації, а також у подальшому – кримінальної поведінки.

Зокрема, як з цього приводу зазначено у п. 1 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про практику розгляду судами кримінальних справ про злочини, вчиненими стійкими злочинними об'єднаннями» у вироці суду в обов'язковому порядку слід наводити дані про те, коли саме і протягом якого часу було утворене злочинне об'єднання, як довго воно функціонувало, відомості про організатора та його інших членів, а також про характер стосунків, які склались поміж ними [9, с. 342], що можна віднести до кримінологічно значущої інформації.

У такому ж контексті сформульовані положення й постанови Пленуму Верховного Суду України «Про практику призначення судами кримінального покарання», у п. 1 якої зазначено, що у кожному конкретному випадку суди при призначенні покарання зобов'язані враховувати дані про особу винного [10, с. 231].

Таким чином, варто визнати, що кримінологічна інформація є необхідною змістовною складовою для всіх напрямів кримінально-правової діяльності, пов'язаної із запобіганням і протидією відповідним кримінальним «авторитетам», а тому важливо у зв'язку з цим з'ясувати її сутність і зміст, а також роль і місце у системі зазначених суспільно-правових відносин.

Зокрема, як доведено на науковому рівні, основу кримінологічної інформації складають відомості про об'єкти, які є невід'ємними елементами предмета кримінології [11, с. 17]. При цьому необхідно мати на увазі, що структура даного виду інформації визначається внутрішньою будовою кримінологічно значущих об'єктів, а також враховувати той факт, що зазначені відомості мають і свої предметні особливості, які обумовлені змістовною протиправною діяльністю особи чи злочинних об'єднань [11, с. 19]. Так, знову ж таки, на доктринальному рівні встановлено, що організована злочинність в Україні, включаючи й сферу виконання покарань, характеризуються високою латентністю [12, с. 339].

Крім цього, у кримінологічній характеристиці організованої злочинності учені виокремлюють наступні відомості про її суб'єктів:

1. До зазначеної протиправної діяльності залучаються можливості великої кількості окремих підприємств і комерційних структур, включаючи й виробничі потужності УВП [12, с. 341].

Без сумніву, що у такій ситуації кримінологічно значущою має стати не тільки інформація про організаторів і членів того чи іншого злочинного співтовариства, але й про керівництво тих юридичних осіб, які задіяні у протиправних «схемах» вказаних суб'єктів кримінальних правопорушень. Так, майже щорічно у сфері виконання покарань України до кримінальної відповідальності притягаються особи з числа персоналу УВП, які задіяні на виробництві установ [13, с. 231–416].

2. Хоча й досить рідко, але все таки щорічно виявляються корумповані зв'язки членів організованих злочинних формувань з представниками органів державної влади, у тому числі з керівниками органів і УВП [14, с. 67]. Показовою у цьому сенсі є така інформація: практично щорічно до різних видів юридичної відповідальності за вчинення корупційних правопорушень притягаються представники персоналу Державної кримінально-виконавчої служби (ДКВС) України (за встановлення неслужбових стосунків із засудженими; отримання подарунків від їх родичів; отримання інших видів неправомірної вигоди; т. ін.) [2, с. 13].

3. Щорічно збільшується кількість організованих злочинних формувань та тривалість їх функціонування на території України [14, с. 67]. Так, у сфері виконання покарань майже у 10% УВП і слідчих ізоляторах (СІЗО) зазначена обставина привела до того, що фактичне управління цими установами здійснювала у свій час не адміністрація системи ДКВС України, а злочинні «авторитети» [2, с. 12].

4. Інша кримінологічна інформація про протиправну діяльність організованих злочинних формувань, яка знайшла своє відображення як в офіційних статистичних матеріалах, так і в науковій літературі, у якій зокрема, доведено вплив УВП і СІЗО на криміногенну ситуацію в Україні [15, с. 164–183].

Висновок. У цілому, якщо узагальнити отримані в ході даного наукового пошуку результати, що стосуються ролі і місця кримінологічної інформації у системі основних засобів виправлення і ресоціалізації засуджених, які мають статус так званих злочинних «авторитетів», то слід констатувати, що без суттєвої видозміни порядку виконання – відбування покарань щодо вказаної категорії осіб (режиму їх утримання в УВП) об'єктивно неможливо підвищити рівень кримінально-виконавчої та запобіжної діяльності у сфері виконання покарань України.

Зокрема, як видається, логічно було б у зв'язку з цим частину 3 ст. 97 КВК доповнити абзацом другим такого змісту:

«Щодо осіб, які перебувають у статусі суб'єкта злочинного впливу, або у статусі «вора в законі», зазначена програма складається на підставі отриманої кримінологічної інформації від інших правоохоронних органів».

Такий законодавчий підхід дозволить реалізувати у кримінально-виконавчому законодавстві України системний метод і принцип побудови правових норм, який сформульований у нормах чинного КК (ст. ст. 26-28; ст. ст. 255 – 255-3), та дасть можливість більш предметно, раціонально та цілеспрямовано використовувати кримінологічно значущу інформацію у ході реалізації визначених у законі (ст. 6 КВК) заходів індивідуального впливу на осіб з числа злочинних «авторитетів».

Список використаних джерел:

1. Деякі показники діяльності установ кримінально-виконавчої системи МВС України: *Інформ. бюл.* Київ: Головне управління по виконанню покарань МВС України, 1992. 28 с.
2. Про стан правопорядку, ізоляції та нагляду, діяльність підрозділів охорони, пожежної безпеки та воєнізованих формувань Державної кримінально-виконавчої служби України у 2016 році: *Інформ. бюл.* Київ: Департамент Державної кримінально-виконавчої служби Міністерства юстиції України, 2017. 34 с.
3. Організаційно-правові заходи протидії протиправній діяльності кримінальних лідерів в установах пенітенціарної системи України: монографія / за ред. проф. В.Л. Ортинського. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2017. 380 с.
4. Богатирьов А.І. Антикриміногенний вплив на злочинність у місцях несвободи України: монографія. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 432 с.
5. Колб О.Г. Кримінально-правові засади боротьби зі злісною непокорю засуджених законним вимогам адміністрації виправної колонії. *Право України.* 2010. № 9. С. 207–212.
6. Боровик А.В., Колб О.Г. Тлумачний словник пенітенціарної лексики. Луцьк: СПД Гадяк Ж. В. друкарня «Волиньполіграф», 2018. 340 с.
7. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за злочини, вчинені злочинною спільнотою: Закон України від 04.06.2020 № 671-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення: 10.02.2024).
8. Навроцький В.О. Теоретичні проблеми кримінально-правової кваліфікації: Автореф. дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.08. Харків: Нац. юрид. акад. імені Ярослава Мудрого, 2000. 35 с.
9. Про практику розгляду судами кримінальних справ про злочини, вчинені стійкими злочинними об'єднаннями: постанова Пленуму Верховного Суду України від 23.12.2005 № 13. *Постанови Пленуму Верховного Суду України в кримінальних справах* / упоряд. В. В. Рожнова, А. С. Сизонанко, Л. Д. Удалова. Київ: ПАЛИВОДА А. В., 2011. С. 342–348.
10. Про практику призначення судами кримінального покарання: постанова Пленуму Верховного Суду України від 24.10.2003 № 7. *Постанови Пленуму Верховного Суду України в кримінальних справах* / упоряд. В. В. Рожнова, А. С. Сизонанко, Л.Д. Удалова. Київ: ПАЛИВОДА А. В., 2011. С. 231–245.
11. Закалюк А.П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: у 3-х кн. Київ: Видавничий Дім «Ін Юре», 2008. Кн. 3: *Практична кримінологія.* 320 с.
12. Кримінологія: підручник / за ред. В. В. Голіни, Б. М. Головкина. Харків: Право, 2014. 440 с.
13. Кримінологічна характеристика злочинів, що вчиняються персоналом Державної кримінально-виконавчої служби України: монографія. Вид. 3-єЮ допов. і випр. / за заг. ред. д.ю.н., проф., заслуженого юриста України В. В. Топчія. Луцьк: Вид-во «Терен», 2023. 418 с.
14. Кулик О.Г. Злочинність в Україні на початку ХХІ століття: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2013. 272 с.
15. Батиргарєєва В.С., Бабенко А.М. Вплив установ виконання покарань і попереднього ув'язнення на криміногенну ситуацію в Україні. *Право України.* 2020. № 2. С. 164–183.

Наукове видання

Юридичний бюлетень

Науковий журнал

Випуск 32

Формат 60×84/8. Гарнітура Book Antiqua.
Папір офсет. Цифровий друк. Ум. друк. арк. 17,67
Замов. № 0424/296. Наклад 300 прим.

Видавничий дім «Гельветика»
65101, Україна, м. Одеса, вул. Інглєзі, 6/1
Телефон +38 (095) 934 48 28, +38 (097) 723 06 08
E-mail: mailbox@helvetica.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 7623 від 22.06.2022 р.